SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	23/3301
Dok.nr:	24/14880
Arkiv:	FA-C56, Historisk-22/3663
Saksbehandler:	Kristine Røiri
Dato:	08.05.2024

Norturabygget og bruk av betongen i forskningsprosjektet Circular Boost

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 058/24	Formannskapet	23.05.2024
PS -	Kommunestyret	

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Kommunestyret vedtar:

- Betongen i Norturabygget stilles til dispensasjon i forskningsprosjektet Circular-Boost. Det forutsettes at arbeidet i forbindelse med forskningsprosjektet kan innpasses i prosessen med rivning av Norturabygget, og at eventuelle økte kostnader forbundet med forskningsprosjektet dekkes gjennom Circular-Boost.

- Betongen skal transporteres minst mulig, og kan lagres på Norturaeiendommen. Lagringen skal skje på et begrenset område slik at det kan legges til rette for midlertidig bruk av den resterende delen av Norturaeiendommen.

- Dersom det finnes alternativ lokaler/arealer som dekker dagens bruk/behov i den gamle brannstasjonen, skal også betongen i dette bygget stilles til dispensasjon i forskningsprosjektet Circular-Boost.

- Det søkes ikke om fullt medlemskap i Circular-Boost. Kommunen søker om å få en representant i External Expert Advisary Board.

Formannskapet behandling - 23.05.2024 - PS-058/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Forslag fra Sp, foreslått av Rune Stigen Kvannli, Senterpartiet

- Sortland kommune stiller ikke Norturaeiendommen med bygningsmasse til disposisjon for forskningsprosjektet Circular Boost.
- Norturabygget rives i henhold til budsjettvedtak og øvrige politiske vedtak.
- Eiendommen ryddes og klargjøres for nye utbyggingstiltak.

Forslag fra Høyre , foreslått av Beate Bø Nilsen, Høyre

1. Kommunestyret tar redegjørelsen til orientering.
2. Kommunedirektøren bes legge frem forslag til avtale mellom Sortland Kommune og Circular Boost (CB) som ivaretar kommunens interesser dersom betongen i Norturabygget, og evt. også gamle Brannstasjonen, skal stilles til disposisjon for forskningsprosjektet CB. Avtalen kan godkjennes av formannskapet.
3. Det søkes ikke om fullt medlemskap i Circular-Boost. Kommunen søker om å få en representant i External Expert Advisary Board.

Votering:

Fremlagte forslag fra SP falt med 1 stemme (1 SP) mot 8 stemmer (6 H, 1 SV og 1 Ap).

Innstillingen falt med 1 stemmer (1 SV) mot 8 stemmer (6 H, 1 SP og 1 Ap).

Fremlagte forslag fra H ble vedtatt med 8 stemmer (6 H, 1 SV og 1 Ap) mot 1 stemme (SP).

Formannskapet PS - 058/24 VEDTAK:
1. Kommunestyret tar redegjørelsen til orientering.
2. Kommunedirektøren bes legge frem forslag til avtale mellom Sortland Kommune og Circular Boost (CB) som ivaretar kommunens interesser dersom betongen i Norturabygget, og evt. også gamle Brannstasjonen, skal stilles til disposisjon for forskningsprosjektet CB. Avtalen kan godkjennes av formannskapet.
3. Det søkes ikke om fullt medlemskap i Circular-Boost. Kommunen søker om å få en representant i External Expert Advisary Board.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

Saken omhandler hvorvidt Sortland kommune skal stille betongen i Norturabygget til rådighet for forskningsprosjektet Circular- Boost. Bruk av betongen sees i sammenheng med rivning av Norturabygget og Sortland kommunes samarbeid med Museum Nord om å gjennomføre forprosjekt for GaiaVesterålen-museumsbygg.

Sortland kommune er ansvarlig for prosjektering og eventuelt bygging av selve museumsbygget, som skal være klimanøytralt i både bygg og drift. Et av hovedmålene for GaiaVesteråelens museumsbygg er realiseringen av ett av verdens første helsirkulære, nullutslipps bygg, der målet er 95% gjenbruk av materialer.

Circular-Boost er et internasjonalt forskningsprosjekt med fokus på sirkulære løsninger for bygg og anleggsbransjen, der det skal forskes på hvordan man gjenbruker betong i stor skala. Prosjektet på Sortland har en EU-finansiering på 13 millioner kroner. I forbindelse med museumsprosjektet er

Museum Nord, sammen med Reno Vest, Universitetet i Tromsø og Lund Hagem arkitekter AS med i EU-prosjektet Circular- Boost.

Sortland kommune er eier av Norturabygget hvor det nå er innhentet pris på riving, og kommunedirektøren anbefaler at Sortland kommune stiller betongen i Norturabygget til disposisjon i forskningsprosjektet Circular Boost. Prosjektet kan gi kommunen en merverdi i forhold til økt kompetanse og anerkjennelse, samtidig som det ikke forsinker rivningsprosessen eller påløper ekstra kostnader for kommunen.

Gjennom forskningsprosjektet kan Norturabygget bli et eksempelbygg for gjenbruk, ombruk og resirkulering. Gjenbruk av betong vil bidra positivt i arbeidet med å nå klima og miljømålene både lokalt og i en større sammenheng.

FAKTA I SAKEN

Tidligere relevante vedtak i saken:

- FS-sak 126/21, datert 30.09 21. Eldre kommunale bygg skal saneres og det skal sees på alternativ plassering av utstyr som er lagret.
- KS -sak 103/22, datert 10.11.22. Prinsippvedtak om at Sortland kommune skal bidra med å etablere GaiaVesterålen museumsbygg som skal lokaliseres til Sortland.
- FS- sak 10/23, datert 16.03.23 Orientering om prosjektet med museumsbygget
- FS- sak 024/24 datert 21.03.23 Samarbeidsavtalen med de andre grunneierne om utvikling av Natsteinsøyra avsluttes og det skal gjennomføres en mulighetsstudie på den kommunale eiendommen. Det fremmes en egen sak om økonomiske forhold i forbindelse med Norturabygget.
- FS - sak 066/23, datert 29.06.23 Vedtak om samarbeidsavtale mellom Sortland kommune og Museum Nord om forprosjekt for museumsbygget
- KS- sak 108/23 datert 14.12.23 Vedtak om å starte opp forprosjektet
    - KS bad kommunedirektøren om å:
        - se på alternative sjørettede tomter.
        - vurdere om Sortland kommune skal søke om å bli en fullverdig partner i Circular- Boost.
        - vurderer om Norturabygget skal stilles til rådighet som ressursbank for containermuseet.

Bakgrunn:

<u>Samarbeid om helsirkulært museumsbygg</u>
Sortland kommune og Museum Nord har inngått en samarbeidsavtale om å gjennomføre forprosjekt for GaiaVesterålen-museumsbygg, der Sortland kommune er ansvarlig for prosjektering og eventuelt bygging av selve museumsbygget, mens Museum Nord har ansvar for innholdet.

Museet skal være klimanøytralt i både bygg og drift. Et av hovedmålene for GaiaVesteråelen er realiseringen av ett av verdens første helsirkulære, nullutslipps bygg. Med ambisjon om å oppnå høyeste gjenvinningsgrad realisert i store byggeprosesser, vil museet bli en testarena og levende læringsprosjekt for sirkulær innovasjon og omstilling.

<u>EU- forskning på sirkulær byggteknologi</u>
I forbindelse med museumsprosjektet er Museum Nord, sammen med Reno Vest, Universitetet i Tromsø (UIT) og Lund Hagem arkitekter AS med i EU-prosjektet CIRC-BOOST. Dette er et internasjonalt forskningsprosjekt med fokus på sirkulære løsninger for bygg og anleggsbransjen.

Sirkulær økonomi handler om å utnytte eksisterende bygningsmasse og infrastruktur- målet i dette bygget er 95% gjenbruk og resirkulering der betong er ett av materialene. I forskningsprosjektet Circular-Boost skal Sortland sammen med 28 partnere fra ulike deler av Europa forske på hvordan man

gjenbruker betong i stor skala i en 4 års periode. Prosjektet på Sortland har en EU-finansiering på 13 millioner kroner.

Kompetanse og opplæringspakke

I tillegg til selve piloten skal det utvikles en kompetanse og opplæringspakke som forskningsprosjektet også er en del av. Målsettingen er å nå ut til over 200 bedrifter med relevant opplæring, med oppstart av opplæring våren 2025. Museet bli en testarena og levende læringsprosjekt for sirkulær innovasjon og omstilling.

Norturabygget

Norturabygget er Sortlands tidligere slakteribygg som Sortland kommune eier. Slakteriet har ikke vært i drift på mange år, og er heller ikke i bruk i dag. Fra kommunens eiendomsenhet er det ønskelig at bygget rives. Flere politiske vedtak de siste årene legger føringer for bygget:

- Norturaeiendommen er i byplan avsatt til fremtidig utviklingsområde, sammen med resten av Natsteinsøyra for bolig, rekreasjon, næring og tjenesteyting. Det ble nylig vedtatt at samarbeidsavtalen med de andre grunneierne om utvikling av Natsteinsøyra skulle avsluttes og det skal gjennomføres en mulighetsstudie på den kommunale eiendommen.
- Bygget er vedtatt revet og det er innhentet anbud på rivningsjobben. Det legges frem en egen sak om økonomien rundt dette i dagens formannskapsmøte. I saken anbefale kommunedirektøren at stålbygget flyttes til Vestmarka og det resterende rives og at betongen gjenbrukes i forskningsprosjektet
- I forbindelse med etablering av ny ambulansestasjon vedtok Formannskapet i f-sak 008/24 å tilby Nordlandssykehuset HF opsjon på kjøp av tomt på nordsiden av den nye brannstasjon. For at bygging av ambulansestasjon skal kunne realiseres på den aktuelle tomt må deler av Norturabygget rives.

Med utgangspunkt i at bygget er vedtatt revet har UIT, Reno Vest og GaiaVesterålen vært i dialog med Sortland kommune om bruk av betongen i Norturabygget til forskningsprosjektet Circular-Boost for å kartlegge om betongen kan egne seg til gjenbruk. UIT har i vinter gjennomført prøvetaking og testing av betongen i bygget. Analysen viser at det er ca.750 m3 med betong av meget god kvalitet. Denne kan gjenbrukes enten direkte eller ved nedknusing, og kan brukes som tilslag i ny betong.

Den gamle brannstasjonen

Det er behov for mer betong til forskningsprosjektet, og UIT ønsker også å gjennomføre prøvetaking av betongen i den gamle brannstasjonen, for å vurdere om denne også kan benyttes i forskningsprosjektet. Brannstasjonen ble i 2021, sammen med Norturabygget vedtatt revet. Brannstasjonen ble da beskrevet som nedslitt, og ikke egnet for videre bruk til noe langsiktig formål. Den gamle brannstasjonen opptar én av de mest sentrumsnære tomtene som er avsatt til sentrumsformål - tomten er ikke regulert.

Brannstasjonen er i dag i bruk som lagerbygg for den kommunale eiendomsenheten, og det er pr. dags dato ikke noe alternativ plass til dette utstyret. Dersom stålhallen fra Norturabygget flyttes til den kommunale tomten i Vestmarka vil dette lagerbehovet kunne løse der.

VURDERING

Sortland kommune i det grønne skiftet.

I kommunens samfunnsdel er det vedtatt at Sortland være motor i et attraktivt og bærekraftig Vesterålen og Sortlandsamfunnet skal være grønt, smart og bærekraftig. Kommunen har internasjonale og nasjonale forpliktelser i forhold til å sikre en bærekraftig fremtid der klima og miljø står sentralt. En kommunedelplan for klima og miljø er under utarbeidelse og et miljøregnskap skal på plass.

Som bidragspartner i forskningsprosjektet vil kommunen gjennom Circular-Boost svare opp på EU's vekststrategier som legger klare føringer for hvordan vi skal nå målene om klimanøytralitet innen 2030

og være helsirkulære innen 2050. Dette er i tråd med regjeringens klimaplan 2021-2030 og strategien for grønn og sirkulær økonomi.

Gjennom forskningsprosjektet vil Sortland kommune kunne bli en foregangskommune i henhold til KS sitt kunnskapsgrunnlag for sirkulær økonomi, som viser hvilke muligheter kommuner har for næringsutvikling og verdiskapning om de klarer å realisere potensialet innen den sirkulære økonomien.

Gjennom byggingen av museet demonstreres sammenhengen mellom miljømessig bærekraft og samfunnsøkonomisk nytteverdi. Kommunedirektøren mener at dette vil kunne sette Sortland på kartet som en sirkulær og bærekraftig region i nord, der GaiaVesterålen blir et fremtidsrettet bygg og et landemerke i det grønne skiftet.

Ringvirkninger og betydning for næringslivet i Vesterålen av Circular-Boost
Gjennom den planlagte kompetanse og opplæringspakken vil Circ-boost kunne bidra til kompetansebygging for næringslivet, lære næringslivet nye framtidsrettede måter å gjøre ting på. En viktig del av Circular-Boost er treningsopplegg for bedrifter, opplæringsmoduler for næringslivet i Vesterålen. Gjennom prosjektet skal piloten i Vesterålen nå 200 bedrifter med trening på hele verdikjeden; kartlegging, resirkulering/ombruk og inn i nye bygg.

Bruk av betongen i Norturabygget

Fremdrift: Norturabygget er vedtatt revet og anbudsprosessen i forbindelse med rivning av bygget er gjennomført. Lovverket i forbindelse med rivning av bygg krever at det gjøres en miljøsanering der miljøfarlige materialer må fjernes, før bygget rives. Deretter sorteres de ulike materialene og transporteres til Reno Vest. Det er uproblematisk å koble denne prosessen opp mot prosessen i forskningsprosjektet Circular- Boost. Rivningsprosessen vil derfor ikke forsinkes.

Kostnader: Dersom det skulle oppstå uventede ekstrakostnader i forbindelse med forskningsprosjektet, skal dette dekkes av EU-midler som ligger i Circular-Boost. Universitetet i Tromsø (UIT) vil sammen med Reno Vest være ansvarlig for prosessen som er knyttet til selve forskningsprosjektet. Byggematerialer fra Nortura kan inngå i en materialbank for det kommende museumsbygget, med de fordelene det gir.

Lagring: Det vil være behov for å lagre den ferdig sorterte betongen etter at bygget er revet og til den skal benyttes i museumsbygget. I et miljøperspektiv er det ikke ønskelig å transportere betongen før den skal benyttes i bygget, for å forhindre ekstra transport. Kommunedirektøren mener derfor at betongen bør lagres på Norturaeiendommen. Det forutsettes at dette kan gjøres innenfor et begrenset område, og at det ikke skal være til hinder for midlertidig bruk av den resterende delen av Norturaeiendommen.

Kommunedirektøren anbefaler at Sortland kommune stiller betongen i Norturabygget til disposisjon for bruk i forskningsprosjektet CIRC-BOOST. Anbudsdokumentene viser at dette ikke vil ha betydning for kostnader eller fremdrift forbundet med den planlagte rivningen av Norturabygget. Å være en bidragspartner i Circular-Boost vil gi kommunen en merverdi i forhold til øket kompetanse og anerkjennelse. Norturabygget kan bli et eksempelbygg for gjenbruk, ombruk og resirkulering. Gjenbruk av betong vil bidra positivt i arbeidet med å nå klima og miljømålene både lokalt og i en større sammenheng.

Bruk av betongen i den gamle brannstasjonen
Brannstasjonen er i dag i bruk som lagerbygg for kommunens enhet Teknisk drift. Det er pr. dags dato ikke noe alternativ plass til dette utstyret. Det er heller ingen vedtatt reguleringsplan for tomten. Kommunedirektøren anbefaler at bygget ikke rives før det er skaffet alternativ lagerplass, med mindre det er konkrete planer for bruk av tomten.

Ett alternativ er å flytte stålhallen fra Norturabygget til Vestmarka. Dette vil kunne bidra til å løse Teknisk drifts behov for arealer bl.a. til lager, og kommunedirektøren anbefaler derfor at disse to sakene sees i sammenheng. Dersom man får på plass alternative løsninger for driften, anbefaler

kommunedirektøren at betongen i den gamle brannstasjonen også kan benyttes i forskningsprosjektet Circular-Boost og at det tillates prøvetaking av betongen der så snart som mulig.

Sortland og fullt medlemskap i Circular-Boost

Kommunedirektøren anbefaler ikke at kommunen søker om å bli tatt opp som partner; dette fordi prosjektet allerede er kommet så langt som det er. Dette er en svært omfattende og tidkrevende prosess. Kommunedirektøren anbefaler at Sortland kommune får en representant i External Expert Advisory Board: Kommunen kan da om ønskelig delta på møter i General Assembly, følge utviklingen, samt bygge kunnskap og nettverk.

Økonomiske forhold

Arbeidet i forbindelse med samarbeidet om Circular-Boost gjøres innenfor ressurser avsatt til GaiaVesterålen forprosjekt og rivning av Nortura. Gjennom å bidra med betongen fra Norturabygget til forskning i Circular-Boost er det ikke antatt at det det vil påføre kommunen ekstrakostnader. Reno Vest vil dekke eventuelle ekstrakostnader gjennom prosjektmidler. Byggematerialer fra Nortura kan inngå i en materialbank for det kommende museumsbygget, og på den måten være en del av den kommunale investeringen.

Folkehelse

Rivning av bygg og knusing av betong vil medføre støy- og støvproblematikk for nærområdet. Det blir derfor viktig å begrense tidsrommet dette foregår på, da Nortura ligger sentrumsnært og det er flere boliger i nærheten. Lovverket ivaretar dette på en god måte og dette er en del av rivningsentreprenørens ansvar.

Å forske på gjenbruk av betong vil bidra positivt i forhold til et klima og miljøperspektiv, noe som i et større sammenheng vil bidra til et mer stabilt klima og være positivt for folkehelsen.

Klima-, miljø- og naturforhold

Hele 7% av verdens totale CO2 utslipp kommer fra betong. Å forske på hvordan vi kan resirkulere og gjenbruke betong vil derfor kunne ha stor betydning for fremtidig CO2-utslipp. EUs rammedirektiv for avfall sier at statene i EU skal gjøre nødvendige tiltak for å nå 70% resirkulering av ikke-farlig avfall fra Bygge- og anleggsnæringen.

Som bidragspartner i et betydningsfullt forskningsprosjekt på klima- og miljø som CIRC-BOOST, vil kommunen og næringsliv i regionen kunne bidra til disse målene.

KONKLUSJON

Kommunedirektøren anbefaler at Sortland kommune stiller betongen i Norturabygget til disposisjon i forskningsprosjektet Circular Boost. Prosjektet kan gi kommunen en merverdi i forhold til økt kompetanse og anerkjennelse, samtidig som det ikke forsinker rivningsprosessen. Norturabygget kan bli et eksempelbygg for gjenbruk, ombruk og resirkulering. Gjenbruk av betong vil bidra positivt i arbeidet med å nå klima og miljømålene både lokalt og i en større sammenheng.

Kommunedirektøren anbefaler ikke at Sortland kommune søker om å bli fullverdig medlem av Circular-Boost. Gjennom prosjektet vil det likevel skapes samarbeid med europeiske miljøer, både i forhold til kunnskap, erfaring og mulighet til å bidra med viktig forskning og utvikling i et miljø- og bærekraftperspektiv.

Gjennom å være en bidragspartner i Circular-Boost gir det kommunen mulighet til å være med teste ut hvordan man best kan gjenbruke betong fra de kommunale bygg som skal rives. Kommunedirektøren anbefaler at også betongen i den gamle brannstasjonen stilles til disposisjon for forskningsprosjektet Circular-Boost dersom det vedtas å finne alternativ lokalisering for lagerbehov og annet for kommunens utedriftsenhet.